

## האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

### פיתוח הוראה עתירת חשיבה - 34367

תאריך עדכון אחרון 05-09-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי הוראה - תעודת הוראה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' ענת זוהר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [anat.zohar1@mail.huji.ac.il](mailto:anat.zohar1@mail.huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס: ד' 8-6.30, ע"פ תיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

יש הוראה המתמקדת בהעברת מידע ויש הוראה המתמקדת בהבניית ידע תוך הקניית הבנה מעמיקה, טיפוח האוריינות ויכולות החשיבה של התלמיד. הקורס יעסוק בהיבטים מעשיים ועיוניים של טיפוח החשיבה במהלך ההוראה השוטפת של תכני הלימוד. ברמה המעשית, נעסוק בהקניית אסטרטגיות חשיבה (כגון: שאילת שאלות, טיעון, השוואה), בניית שיעור מפתח חשיבה, טיפוח שיח כיתתי מעורר חשיבה, שימוש בשפת החשיבה, חשיבה מטה-קוגניטיבית, הוראת חשיבה לתלמידים ברמות שונות, הוראה בדרך החקר ודרכי הערכה. הקורס ישלב היבטים תיאורטיים ומעשיים, והוא ילווה בסדנה שתפתח פרקטיקות הוראה מתאימות.

מטרות הקורס:

מטרות הקורס:

1. להקנות רקע תיאורטי אודות הוראה מפתחת חשיבה
2. להקנות כלים מעשיים לשילוב הוראה מפתחת חשיבה במהלך הוראת תכני הלימוד

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הסטודנטים יכירו, יבינו ויוכלו לנתח מושגים וטקסטים בתחום פיתוח החשיבה של התלמיד
2. הסטודנטים ידעו לשלב מטרות נבחרות של פיתוח חשיבת התלמיד במהלך תכנון שיעורים, בניית מטלות לימודיות, בניית כלי הערכה והוראה בכיתה.
3. הסטודנטים ירכשו את הידע המתאים כדי להשתלב בסדנה המעשית המלווה את הקורס.

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: הקורס יתבסס על חמש הרצאות פנים אל פנים ואו בזום, ותשעה מפגשים של עבודה עצמית מתוקשבת חלקית.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא: למה מתכוונים ב"חשיבה" (בלום, רזניק), זיהוי מטלות ברמות קוגניטיביות שונות, למה ללמד חשיבה, הוראה המתמקדת בהעברת מידע מול הוראה המתמקדת בטיפוח האוריינות החשיבה וההבנה, ידע לעומת מידע, מאפייני הוראה עתירת חשיבה.
2. היכרות עם מסמך האסטרטגיות ועם אסטרטגיות חשיבה מובילות: שאילת שאלות, טיעון, השוואה.
3. שילוב האוריינות והחשיבה בהוראת מקצועות הלימוד השונים: היכרות עם מגוון דוגמאות ועקרונות מנחים.

4. הוראה הדדית (RT).
5. דוגמאות ממחקרים על האפקטיביות של הוראת חשיבה.
6. הוראה עתירת חשיבה ותלמידים בעלי הישגים לימודיים נמוכים.
7. טיפוח שיח כיתתי מעורר חשיבה ושימוש בשפת החשיבה
8. מטה קוגניציה
9. הוראה ולמידה בדרך החקר.
10. דרכי הערכה הולמות להוראה עתירות חשיבה

#### חומר חובה לקריאה:

רשימת ספרות לקורס פיתוח חשיבה תעודת הוראה סתיו 2019

1. האגף לתכניות לימודים, המזכירות הפדגוגית (תשס"ט). אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה: מסמך מנחה למתכנני תכניות לימודים ולמפתחי חומרי למידה. ירושלים: משרד החינוך. עמ' 107-100  
29-34/; 17-23; [http://cms.education.gov.il/educationcms/units/tochniyot\\_limudim/portal/kishurim/chashiva.htm](http://cms.education.gov.il/educationcms/units/tochniyot_limudim/portal/kishurim/chashiva.htm)
2. המנהל הפדגוגי, משרד החינוך (2015). נתיבים ללמידה משמעותית.  
<http://meyda.education.gov.il/files/MinhalPedagogy/netivim.pdf>
3. זוהר, ע. (2016). חשיבה מטה קוגניטיבית ולמידה לקראת הבנה. בתוך: הרפז, י. (עורך). להבין הבנה: ללמד להבין מושגים ומעשים. תל אביב: מופת. עמ' 171-162.
4. זוהר, ע. (2013). מתוך: ציונים זה לא הכל: לקראת שיקום השיח הפדגוגי. בני ברק: הקיבוץ המאוחד. (פרקים 1, 3, 4, 5, 7, 8).
5. טישמן, ש., פרקינס, ד. וג'יי א. (1996). הכיתה החושבת. ירושלים: משרד החינוך והתרבות ומכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה (עמ' 1-38 שפת החשיבה; עמ' 69-102 מטה קוגניציה).
6. מניב, גלעד. מחוונים.  
[http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut\\_Pedagogit/Historya/machvanim.pdf](http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/Historya/machvanim.pdf)  
נשלף: יולי, 2018.
- Reisman, A. (2012). Reading like a historian: A document - based history curriculum intervention in urban high schools. *Cognition and Instruction*, 30, 86-112.
- Loyens, S. M. M. and Rikers, R. M. J. P. (2011). Instruction based on Inquiry. In: Mayer, R. E. and Alexander, P. A. (Eds.). *Handbook of Research on Learning and Instruction*, Ch. 18. p. 361-338. New York and London: Routledge
- Quigley, A., Muijs, D., & Stringer, E. (2018). Metacognition and self-regulated learning: guidance report.
- Zohar, A. and Barzilai, S. (2015). Metacognition and teaching higher order thinking (HOT) in science education: students' learning, teachers' knowledge and instructional practices. In: Wegerif, R., James, L. L., and Kaufman, J. C. (Eds.). *The Routledge International Handbook of Research on Teaching Thinking*, pp.229-242. Routledge: Oxon, UK and NY, NY
- Zohar, A. and Nemet, F. (2002). Fostering students' knowledge and argumentation skills through dilemmas in human genetics. *Journal of Research in Science Teaching*, 39, pp. 35-62.

#### חומר לקריאה נוספת:

- Swartz, R. J., Costa, A. L., Beyer, B. K., Reagan, R. and Kallick, B. (2008). *Thinking*

---

*Based Learning. New York and London: Teachers College Press. P. 1-32 (The importance of skillful thinking); p. 33-52 (Teaching skillful thinking: a demonstration lesson); p. 83-110 (Metacognition: taking charge of your own thinking); p. 139-184 (Assessing skillful thinking).*

אתר "חינוך לחשיבה - אופק פדגוגי" של משרד החינוך (דוגמאות עשירות בתחומי דעת שונים ומאמרים)

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %  
הרצאה 0 %  
השתתפות 15 %  
הגשת עבודה 0 %  
הגשת תרגילים 85 %  
הגשת דו"חות 0 %  
פרויקט מחקר 0 %  
בחנים 0 %  
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

1. הקורס מבוסס על חמש פגישות פנים אל פנים ועל עבודה אישית מתוקשבת א-סינכרונית בין הפגישות  
יתכנו עידכונים בסילבוס וברשימת הקריאה
2. הציון בקורס ינתן על סמך הגשת חמש מטלות שיוגשו במועדים שנקבו בראשית הקורס.